

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

спеціальність: 035 Філологія
спеціалізація: 035.01 Українська мова та література
освітня програма: 035.01.04 Зарубіжна література та світова художня культура
Освітній рівень: другий (магістерський)

2022 – 2023 н. р.

Розробник:

Юлія Вишницька, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Викладач:

Юлія Вишницька, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 1 від 2 вересня 2022 року

Завідувач кафедри

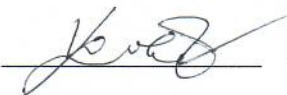
 (Галина Бітківська)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

«Зарубіжна література та світова художня культура»

2 вересня 2022 р.

Гарант освітньої програми:

 (Юрій Ковбасенко)

Робочу програму перевірено

_____ 2022 р.

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи

01.09.2022р. (Світлана Горобець)

Пролонговано:

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__»__ 20__ р., протокол №__

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра світової літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

“ _____ ” _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

спеціальність: 035 Філологія

спеціалізація: 035.01 Українська мова та література

освітня програма: 035.01.04 Зарубіжна література та світова художня культура

Освітній рівень: другий (магістерський)

2022 – 2023 н. р.

Розробник:

Юлія Вишницька, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Викладач:

Юлія Вишницька, доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри світової літератури

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової літератури

Протокол № 1 від 2 вересня 2022 року

Завідувач кафедри

_____ (Галина Бітківська)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
«Зарубіжна література та світова художня культура»
2 вересня 2022 р.

Гарант освітньої програми:

_____ (Юрій Ковбасенко)

Робочу програму перевірено

_____ 2022 р.

Заступник декана

з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Світлана Горобець)

Пролонговано:

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
Методологія і методи філологічних досліджень	
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/годин	4 кр./ 120 год.
Курс	I
Семестр	I
Кількість змістових модулів з розподілом	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, у тому числі:	120
Аудиторні	32
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	80
Форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Методологія та методи філологічних досліджень» вивчається в першому семестрі на першому курсі й входить до циклу літературознавчої підготовки магістрантів. Робоча програма передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців другого (магістерського) рівня**. Матеріал дисципліни охоплює майже двохсотлітній арсенал літературознавчих методів аналізу літературного твору, огляд напрямів та шкіл у вітчизняному та зарубіжному літературознавстві XIX-XXI століть. Програма охоплює великий масив із курсу літературознавства, який читається у вищих гуманітарного профілю й допомагає магістрантам зорієнтуватися в об'ємному матеріалі, зосередитися на найважливіших, вузлових проблемах аналізу художнього тексту. Програма розрахована на 16 годин лекційних та 16 годин семінарських занять. Вивчення курсу закінчується заліком. Зважаючи на величезний обсяг матеріалу, а також на необхідність творчого засвоєння матеріалу, вміння самостійно аналізувати художні твори, глибоко, вдумливо інтерпретувати літературні тексти, окрема увага приділяється співпраці викладача з магістрантами, винесення частини матеріалу на самостійне опрацювання (50 годин).

Курс покликаний формувати теоретичну базу магістранта, тому **метою** його є формування цілісного уявлення про літературознавчу методологію як сучасну галузь гуманітарних наук, оволодіння магістрантами головним термінологічним апаратом, формування навичок філологічного аналізу художніх творів, вміння творчої та професійної інтерпретації художніх текстів.

Завданнями курсу є :

- розкрити інтердисциплінарний характер літературознавчої методології;
- критично осмислити проблемні питання сучасної літературознавчої методології;
- ознайомитися з головними об'єктами сучасної філології;
- подати загальну панораму чинних у вітчизняному та зарубіжному літературознавстві методів аналізу літературного тексту;
- розвинути навички філологічного аналізу художніх творів у єдності змісту та форми;
- удосконалити вміння творчої та професійної інтерпретації художніх текстів.

Міжпредметні зв'язки. Дисципліна «Методологія і методи філологічних досліджень» тісно пов'язана з такими дисциплінами, як «Філологічний аналіз художнього тексту», «Спецкурс зі світової художньої культури», «Художній переклад і теорія інтерпретації».

Поставлена мета формує такі **програмні компетентності**:

Загальні компетентності:

ЗК-1	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК-3	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК-7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-8	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-12	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗКУ-13	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності:

ФК-1	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах
ФК-2	Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.
ФК-3	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
ФК-4	Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів
ФК-5	Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх

	результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.
ФК-6	Здатність застосовувати поглиблені знання з літературознавства й мовознавства, зарубіжної літератури та світової художньої культури для вирішення професійних завдань.
ФК-7	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі досліджень з літературознавства й культурології.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

РН-1	Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
РН-2	Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
РН-3	Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі літературознавства.
РН-4	Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
РН-8	Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.
РН-9	Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти зарубіжної літератури і світової художньої культури.
РН-10	Збирати й систематизувати літературні, культурні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів зарубіжної літератури і світової художньої культури
РН-11	Здійснювати науковий аналіз літературного й культурного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
РН-12	Дотримуватися правил академічної доброчесності.
РН-13	Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних та культурологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
РН-14	Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.
РН-15	Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного чи культурологічного матеріалу
РН-16	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання із зарубіжної літератури і світової художньої культури для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог
РН-17	Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в зарубіжній літературі і світовій художній культурі.
РНУ-18	Демонструвати поглиблені знання і розуміння загальних властивостей художньої літератури як мистецтва слова; розуміти літературу як систему систем; розуміти еволюційний шлях розвитку українського і світового літературознавства в контексті культури; демонструвати знання про специфіку поезики літературного твору (художнього тексту) та множинність його інтерпретацій; усвідомлювати природу і сутність національних традицій у галузі літератури і мистецтва.
РНУ-20	Виявляти глибокі знання і розуміння сутності історико-критичного дискурсу класичної літератури: всіх розділів історії зарубіжної літератури в контексті світової художньої культури; художні доміанти творчості письменників-класиків; поглиблені знання з типології стилів та компаративної поезики.

РНУ-21	Демонструвати глибокі знання і розуміння особливостей становлення та розвитку літературного процесу другої половини ХХ – початку ХХІ ст.; специфіку течій і шкіл цієї доби; художні доміанти творчості письменників новітньої доби.
---------------	---

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Практичні	Семінари	Модульний контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1.							
Проблемні питання літературознавчої методології. Структуралізм. Постструктуралізм і деконструкція. Новий історизм і культурний матеріалізм. Постколоніальна критика		4					
Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому»				4			
Герменевтична спрямованість аналізу художнього твору. Механізм читацького сприйняття (крізь призму рецептивної естетики). Традиційні шляхи аналізу: «слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний, композиційний							22
Усього за модуль 1	32	4		4	2		22
Змістовий модуль 2.							
Наратологія. Наратологічний аналіз художнього тексту		2					
Наратологія: текстові механізми конструювання оповіді й оповідача в літературному творі				2			
Екокритика		2					
Екокритичні виміри сучасної світової літератури: екофемінізм Еліс Вокер				2			
Традиційні методи поглибленого прочитання тексту: біографічний, творчо-генетичний, формальний, статистичний, соціологічний, порівняльний, культурно-історичний, історико-функціональний методи аналізу							28
Усього за модуль 2	38	4		4	2		28
Змістовий модуль 3.							
Психоаналітична критика. Шизоаналіз		2					
Психоаналіз і семіотика: можливості (під)тексту				2			
Феміністична критика. Гендерний аналіз. Гей-лесбійська критика.		2					
Волт Вітмен у дзеркалі квір-теорії				2			
Культурологічний, естетичний, психологічний, міфологічний, часопросторовий, гендерний, архетипний виміри художнього тексту. Культурологічний контекст вивчення літературних творів. Стилiстичний аналіз. Психологічний аналіз							14

Усього за модуль 3	24	4		4	2		14
Змістовий модуль 4.							
Етична критика. Концептуальне літературознавство		2					
Концептуальний простір роману-антиутопії Кадзуо Ішігуро “Не відпускай мене”				2			
Теорія хаосу в літературознавчих дослідженнях. Вимір інтердисциплінарності.		2					
Художній текст як простір спільності мистецтв: сучасні експерименти з текстом				2			
Інтертекстуальний аналіз художніх творів (алюзії, ремінісценції, цитації). Методика «ретельного», «закритого» читання, Види літературознавчого аналізу, зумовлені певними естетичними концепціями художньої творчості: архетипний, гендерний, феноменологічний аналізи тексту. Методичні прийоми хронотопічного аналізу.							16
Усього за модуль 4	26	4		4	2		16
Разом:	120	16		16	8		80

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

Лекції 1-2. Проблемні питання літературознавчої методології. Структуралізм. Постструктуралізм і деконструкція. Новий історизм і культурний матеріалізм. Постколоніальна критика (4 год.)

Інтердисциплінарний характер літературознавчої методології. Різниця між теорією літератури і літературознавчою методологією. Об'єкт і предмет літературознавчої методології. Проблемні питання літературознавчої методології. Структуралізм. Антропологія Клода Леві-Стросса та літературознавча критика Ролана Барта. Мовознавче коріння структуралізму (Фердинанд де Соссюр). Структуралістська методологія в літературознавстві. Відмінності між структуралізмом і постструктуралізмом. Ролан Барт: між структуралізмом і постструктуралізмом. Деконструктивізм Жака Дерріда. Американська і британська версії нового історизму, його відмінності від старого історизму. Культурний матеріалізм. Постколоніальна критика. Постколоніалізм. Постімперіалізм.

Семінарські заняття 1-2. Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому» (4 год.).

План

1. Постколоніальна критика: генеза, особливості інтерпретації текстів.
2. «Танго смерті» Юрія Винничука у контексті українського постколоніального досвіду.
3. Постколоніальні маркери в романі українського письменника: концепти пам'яті, забуття, травми, образи жертви, героя.
4. «Опівнічні діти» («Midnight's Children») Салмана Рушді: проблеми мультикультурного сприйняття світу, амбівалентності персонажів.
5. Текстові виміри ідентичності в романі британського письменника.

Тексти для читання:

Винничук Ю.П. Танго смерті: роман. Харків : Фоліо, 2015. 379 с.

Рушді Салман. Опівнічні діти : роман / Салман Рушді. Київ : Юніверс, 2007. 704 с.

Рекомендована література:

1. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
2. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. К. : Смолоскип, 2008. С. 228–241.
3. Чернецький В. Україна: Постколоніальність у «другому світі». *Чернецький В. Картографуючи посткомуністичні культури: Росія та Україна в контексті глобалізації : авториз. пер. з англ. / Віталій Чернецький ; пер.: К. Ботанова [та ін.] ; Укр. наук. ін-т Гарвард. ун-ту, Наук. т-во ім. Шевченка в Америці, Ін-т Критики. К. : Критика, 2013. С. 277 – 388 .*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І І

Лекція ІІІ. Наратологія. Наратологічний аналіз художнього тексту (2 год).

Мета наративного аналізу. Наративна структура оповіді. Алгоритм наративного аналізу (формальний аналіз тексту, «розструктурування» тексту, виокремлення «найвищих точок» оповіді, аналітична атракція, аналіз наявних знань, аналіз «відсічених» фрагментів, порівняльний аналіз із залученням стратегій мінімального й максимального контрасту). Стратегії наративного аналізу. Система категорій наратологічного аналізу (біографічний проект, біографічна траєкторія, біографічний потенціал тощо). Поняття наративу. Тойнбі. Рікер, Арандт, Інґгарден, Барт. Метанарації. Фокалізація. Поняття наративного інтерв'ю.

Семінарське заняття 3. Наратологія: текстові механізми конструювання оповіді й оповідача в літературному творі (2 год.)

План

1. Наратологічна критика: історія наратології, наратологічний інструментарій.
2. Комунікація і автокомунікація у творах Вітольда Гомбровича: образ оповідача у романі «Космос».

3. Деконструктивістське прочитання тексту: деталь - ціле, текстові розломи, асоціативні ланцюжки тощо.

4. Образи-знаки «Космосу»: семантичний спектр.

Тексти для читання:

Гомбрович В. Космос : роман. Предисл.. пер. с польск. С. Макарецца. СПб : Амфора, 2000. 231 с. Рекомендована література:

1. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. К.: Смолоскип, 2008. С. 263–291.

2. Каляга В. Туманності тексту. *Теорія літератури в Польщі: антологія текстів: друга половина ХХ – початок ХХІ ст.* / пер. з пол. С. Яковенка. Київ, 2008. С. 141–171.

3. Овчарек Б. Поняття та еволюція літературної семіотики. *Література. Теорія. Методологія : зб. ст.* / пер. з пол. С. Яковенка ; упоряд. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. Київ: Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2008. С. 216 – 234.

Лекція IV. Екокритика (2 год).

Поняття еколітератури: множинність дефініцій. Дана Філіпс. С. Словік. У. Рукерт: біоцентричний підхід, кінець антропоцентризму. Ч. Глорфелті. Пітер Баррі. Екокритицизм. Стан української екокритики.

Семінарське заняття 4. Екокритичні виміри сучасної світової літератури: екофемінізм Еліс Вокер (2 год.)

Завдання

1, Опрацювати перший розділ монографії Ольги Башкирової, розділи праць Соломії Павличко та Оксани Забужко, книгу Вірджинії Вулф "Власний простір" (див. список літ.)

2. Розкрити поняття фемінізму, екофемінізму, вуменізму на матеріалі роману Еліс Вокер «Барва пурпура».

Тексти для читання:

Еліс Вокер. Барва пурпура.

Рекомендована література:

1. Башкирова О. Гендерні моделі сучасної української романістики: монографія. К.: Київ ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 352 с.

2. Вулф В. Власний простір [пер. з англ. Я Чердаклі]. К.: Альтернативи, 1999. 112 с.

3. Забужко О. Жінка-автор у колоніальній культурі, або Знадоба до української гендерної міфології. *Хроніки від Фортінбраса*. К. : Факт, 2009. С. 152-191.

4. Павличко С. Конфлікт між статями як один з аспектів fin de siekle. *Павличко С. Теорія літератури; упоряд. В. Агеєва, Б Кравченко. Вид. 2-е*. К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2009. С. 83-86.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Лекція V. Психоаналітична критика. Шизоаналіз. (2 год.)

Психоаналіз, Зигмунд Фройд, Ніла Зборовська, Соломія Павличко, підсвідоме, моральне «я», раціональне «я». Шизоаналіз. Шифри неусвідомлюваного. Его і фантазія. Самототожність реципієнта. Психоаналітичні точки зору. Психоаналітичні концепції творчості й рецепції.

Семінарське заняття 5. Психоаналіз і семіотика: можливості (під)тексту («Цинамонові крамниці» Бруно Шульца) (2 год.)

Завдання:

1. Опрацювати розділ монографії Карла Густава Юнга про архетип Батька.

2. Проаналізувати ключові образи і мотиви «Цинамонових крамниць» в психоаналітичному аспекті.

3. Підготувати презентацію про Бруно Шульца-художника

4. Створити «карту» «мандрівки» наратора роману.

Питання для обговорення:

- 1.Творча біографія Бруно Шульца.
- 2.Міфологізм як ідіостиль Бруно Шульца. Архетип Батька в "Цинамонових крамницях".
- 3.Онiрично-iрреальнi свiти «Цинамонових крамниць»: особливостi текстового хронотопу.
- 4.Символiка кольорiв, звукiв, ключових образiв тексту твору.

Тексти для читання:

Шульц Бруно. Цинамоновi крамницi

Лiтература:

Юнг К.-Г. Архетип i несвiдоме: пер.з нiм. Киiв, 2014, 358 с. (або iнше видання)

Лекція VI. Фемiнiстична критика. Гендерний аналіз. Гей-лесбiйська критика. (2 год.)

Фемiнiстична критика. Поняття фемiнiстичного, жiночого, ремiнного. Перiоди становлення фемiнiстичної критики. Проблема мови i письма у фемiнiстичнiй критицi. Питання стосункiв фемiнiзму з психоаналiзом. Символiчне i семiотичне Юлiї Кристевої. Лаканiвське тлумачення понять: розрiзнення Уявного i Символiчного. Уявне i Символiчне, за Жаком Лаканом. «Сексуальна полiтика» Кейт Мiллет, «Психоаналiз i фемiнiзм» Джуліет Мiтчел, «Друга стаття» Сiмони де Бовуар, «Фемiнiзм i психоаналiз» Джейн Геллоп. Українська фемiнiстична критика. Гей-лесбiйська критика. Бiнарнi опозицiї, образ Іншого, концепт iдентичностi в гей-лесбiйськiй критицi. Критерiї гей-лесбiйського тексту.

Семiнарське заняття 6. Волт Вiтмен у дзеркалі квiр-теорiї (2 год.)

Завдання:

- 1.Опрацювати статтi: В. Суховатої «Квiр-теорiя: соцiокультурнi пiдгрунтя виникнення й термiнологiчнi дискурси» i Т. Червiнської «Квiр-теорiя в предметному полi гендерних дослiджень: специфiка та концептуальнi засади» (див. список лiт.).
- 2.Проаналiзувати цикли «Я співаю про тiло електричне» i «Дiти Адама» Волта Вiтмена у фокусi квiр-дослiджень: ключовi образи, мотиви, вiтменiвськiй каталог, концепти «Я», «Ти», «Iнший», «Iнакший», «Тiло», «Душа» тощо.
- 3.Трансцендалiстське пiдгрунтя поезiї Волта Вiтмена: сценарiї «усе в усьому» та «усе знову».

Тексти для читання:

Волт Вiтмен. Дiти Адама. Я співаю про тiло електричне.

Рекомендована лiтература:

Суховата В. А. Квiр-теорiя: соцiокультурнi пiдгрунтя виникнення й термiнологiчнi дискурси <https://cutt.ly/jCSM8dS>

Червiнська Т. Квiр-теорiя в предметному полi гендерних дослiджень: специфiка та концептуальнi засади <https://cutt.ly/JCSM5Ir>

ЗМIСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.

Лекція VII. Етична критика. Концептуальне лiтературознавство (2 год.)

Типи i варiанти етичної критики. Постновочасний варiант. Антиновочасний варiант (неогуманiзм). Граматика етики. Риторика етики. Данута Улiцька. Етика писання. Етика читання. Концептуалiзм у лiтературознавствi.

Семiнарське заняття 7. Концептуальний простiр роману-антиутопiї Кадзуо Ішігуро “Не відпускай мене” (2 год.).

План.

1. Опрацювати працю Данути Улiцької «Етичний поворот у лiтературознавчих дослiдженнях» (див. список лiт-ри)
2. Хронотопи Гейлшема i Норфолка: семантизацiя «свого» i «чужого» просторiв.
3. Проблема самоiдентифiкацiї: Ми / Вони / Iншi / Iнакшi. Проблема клонування.
4. Японське свiтосприйняття крiзь призму персонажiв, ключових образiв та мотивiв.

Тексти для читання:

Ішігуро Кадзуо. Не відпускай мене : роман; переклад з англ. Софії Андрухович. Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. 336 с.

Рекомендована література:

1. Уліцька Данута. Етичний поворот у літературознавчих дослідженнях. *Література. Теорія. Методологія / Пер. з польськ. С. Яковенка. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 389-413.
2. Жлуктенко Н.Ю. Топос у романах Кадзуо Ішігуро <https://cutt.ly/uCFeaTy>

Лекція VIII. Теорія хаосу в літературознавчих дослідженнях. Вимір інтердисциплінарності (2 год.).

Текст як хаос семантичних центрів. Поняття аструктурної ризоми. Хаосмос. Номадологія. Синергетика. Е.Нольде, І. Стенгерс, Делез і Гваттарі. Інтеграція літературознавчих досліджень.

Семінарське заняття 8. Художній текст як простір спільності мистецтва: сучасні експерименти з текстом (2 год.)

План.

1.Інтермедіальний аналіз віршів Галини Бокшань: взаємоплетення літературних і живописних текстів.

2. Музична тема у віршах поетеси (образи музичних інструментів, композиторів, мотиви музичних творів тощо).

3. Танець і поезія: ритми танго тощо.

Тексти для читання:

Бокшань Г. Поезії. <https://www.facebook.com/profile.php?id=100011659149437>

Рекомендована література:

Бітківська Г. Сучасний літературний журнал: інтермедіальний дискурс: монографія. К: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 468 с.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАГІСТРАНТІВ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень магістрантів

№ п/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
1	Відвідування лекційних занять	1	2	2	2	2
2.	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
3.	Робота на семінарському занятті	10	20	20	20	20
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	5	5	5	5
5.	Модульна контрольна робота	25	25	25	25	25
Разом			54	54	54	54
Максимальна кількість балів - 216						
Розрахунок коефіцієнта – 216 : 100 =2,16						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1

Тема 1. Герменевтична спрямованість аналізу художнього твору. Механізм читацького сприйняття (через призму рецептивної естетики). Традиційні шляхи аналізу: «слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний, композиційний (22 год.).

Завдання:

1. Опрацювати праці:

Ліханський Якуб З.. Риторика. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 470-517.

Славінський Януш. Аналіз, інтерпретація та оцінювання літературного твору. *Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. Упоряд. Б. Бакули; За аг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 87-110.

Уліцька Данута. Етичний поворот у літературознавчих дослідженнях. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 389-413.

2. Апробація філологічних методів аналізу твору:

- проаналізувати вірш (за вибором магістранта) методом тематичної сітки І. Арнольд (семантика декодування з виокремленням ключових тем-образів);

- проаналізувати композицію оповідання Дж.Д. Селінджера «Блакитний період де Дом'є-Сміта» https://shron1.chtyvo.org.ua/Selindzher/Deviat_opovidan.pdf?

- зробити лінгвістичний аналіз поезії І.Франка «Опівніч. Зимно. Вітер віє».

Основні поняття теми: герменевтика, метод аналізу, рецептивна естетика, текст, читач, шлях аналізу, метод тематичної сітки, семантичне декодування, лінгвістичний аналіз тексту, композиція твору.

Модуль 2

Тема 2: Традиційні методи поглибленого прочитання тексту: біографічний, творчо-генетичний, формальний, статистичний, соціологічний, порівняльний, культурно-історичний, історико-функціональний методи аналізу (28 год.)

Завдання:

1. Опрацювати праці:

Овчарек Богдан. Проблеми й орієнтації соціології літератури. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 272-291.

Касперський Едвард. Про теорію компаративістики. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка, наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 518-540.

Бакула Богуслав. У напрямі до інтегральної компаративістики. *Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. Упоряд. Б. Бакули; За аг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 503-515.

2. Апробація філологічних методів аналізу твору:

- зробити текстуальний аналіз оповідання Еліс Манро «Інший вимір» <https://cutt.ly/6CFroP0>

Основні поняття теми: біографічний метод аналізу, статистичний метод аналізу, творчо-генетичний метод аналізу, формальний метод аналізу, історико-функціональний метод аналізу, декодування, ключові слова, текстуальний аналіз, мовні рівні тексту, семантика, стиль, стилістика.

Модуль 3

Тема 3: Культурологічний, естетичний, психологічний, міфологічний, часопросторовий, гендерний, архетипний виміри художнього тексту. Культурологічний контекст вивчення літературних творів. Стилiстичний аналіз. Психологічний аналіз (14 год.)

Завдання:

1. Опрацювати праці:

Комендант Тадеуш. Деконструкція та інтерпретація. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 378-388.

Яньон Мар'я. Проект фантазматичної критики. *Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. Упоряд. Б. Бакули; За аг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 371-392.*

2. Апробація філологічних методів аналізу твору:

- зробити структурно-семантичний аналіз народної та літературної казки (за «Морфологією казки» В.Проппа) (за вибором магістранта).

Основні поняття теми: ідіостиль, контекст, культурологічне тло, культурологема (культурема), психологічний аналіз, стиль, стилістичний аналіз, внутрішня форма слова, лінгвістичний аналіз, текстуальний аналіз.

Модуль 4

Тема 4: Інтертекстуальний аналіз художніх творів (алюзії, ремінісценції, цитації). Методика «ретельного», «закритого» читання, Види літературознавчого аналізу, зумовлені певними естетичними концепціями художньої творчості: архетипний, гендерний, феноменологічний аналізи тексту. Методичні прийоми хронотопічного аналізу (16 год.)

Завдання:

1. Опрацювати праці:

Шари-Мативецька Ева. Мовлення і література. До проблеми теорії мовлення Джона Л. Остіна. *Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 235-271.

Абрамовська Яніна. Топос і деякі спільні місця літературознавчих досліджень. *Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. Упоряд. Б. Бакули; За заг. ред.. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 351-370.*

2. Апробація філологічних методів аналізу твору:

- зробити культурологічний аналіз роману Франсуа Рабле «Гаргантюа і Пантагрюель»;

Основні поняття теми: алюзії, інтертекст, інтертекстуальність, палімпсест, ремінісценція, ретельний аналіз, цитація, контекст, культурологічний аналіз, структурно-семантичний аналіз, архетип, гендер, деконструктивізм, постструктуралізм, феноменологія, бінарні опозиції, часопростір, хронотоп.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ п/п	Критерії	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Визначення наукового поняття, яке досліджується	1 бал
2.	Добір достатньої кількості цитат та дотримання правил їх оформлення	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту художніх творів. Виклад цитат у логічній послідовності.	1 бал
4.	Базові уявлення про загальні властивості літератури як мистецтва слова про закони побудови художнього твору, літературні стилі.	1 бал
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (назва, план, основна частина, висновки, список використаних джерел)	1 бал
Разом		5 балів

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться за допомогою 4 контрольних робіт, що складається з тестування і розгорнутих відповідей на запитання.

Максимальна оцінка 25 балів.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Оцінка	Критерії
Відмінно 25-23	Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)
Дуже добре 22-20	Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (рівень вище середнього)
Добре 19-17	Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)
Задовільно 16-15	Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (рівень нижче середнього)
Достатньо 14-10	Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (рівень нижче середнього)
Незадовільно 9-7	Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)
Незадовільно 6-1	З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль з дисципліни проводиться відповідно до робочого навчального плану у вигляді вирахування максимальної суми балів у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою. Під час встановлення суми балів враховується засвоєння магістрантом теоретичного та практичного матеріалу з 4 кредитних модулів й оцінюється на підставі РСО за результатами поточного контролю (поточного опитування, виконання самостійної роботи, робіт на семінарських заняттях тощо) протягом семестру (див. 6.1). Вивчення дисципліни завершується заліком.

Максимальну кількість балів 216, набрану магістрантом за 1 семестр, за допомогою коефіцієнта 2,16 переводимо в показник 100 балів. Отриманий показник успішності за 100-бальною шкалою оцінювання переводимо в рейтингову шкалу оцінювання.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Оцінка	Кількість балів	Критерії оцінювання відповіді
--------	-----------------	-------------------------------

Відмінно	40 – 30	Відповідь студента: - містить повний, розгорнутий, правильний виклад матеріалу з поставленого питання; - демонструє знання основних понять і категорій та взаємозв'язку між ними, вірне розуміння змісту основних теоретичних положень; - вказує на вміння давати змістовний та логічний аналіз матеріалу з поставленого питання; - демонструє здатність самостійно оцінювати різноманітні ситуації та робити власні висновки в разі неоднозначності характеру поставленого питання чи проблеми.
Дуже добре	29 – 25	Студент дав досить повну та логічно обґрунтовану відповідь на
Добре	24 – 20	Поставлене питання, але є недоліки: - незначні неточності при поясненні; - недостатньо розкритий предмет запитання, Основні поняття мають тезисний характер; - оформлення екзаменаційної роботи в цілому є акуратним, але містить виправлення; - окремі формулювання є нечіткими; є в наявності інформація, що не відповідає змісту екзаменаційного питання.
Достатньо	19 – 15	Студент дав відповідь на поставлене питання, однак допустив суттєві помилки як змістовного характеру, так і при оформленні відповіді на питання, а саме:
Задовільно	14 – 7	- зміст відповіді свідчить про невірне розуміння окремих аспектів поставленого питання; - відповідь елементарна, свідчить про недостатню обізнаність з основними науковими теоріями і концепціями, що стосуються питання; - відповідь викладена недостатньо аргументовано, не містить аналізу проблемних аспектів поставленого питання; - у роботі багато грубих орфографічних помилок.
Незадовільно	6 – 0	Студент взагалі не відповів на питання або його відповідь є неправильною, тобто містить грубі змістові помилки щодо принципів аспектів поставленого питання. Аргументація відсутня взагалі або ж є абсолютно алогічною.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Проблемні питання літературознавчої методології.
2. Структуралізм. Постструктуралізм і деконструкція.

3. Новий історизм і культурний матеріалізм.
4. Постколоніальна критика.
5. Наратологія.
6. Екокритика.
7. Психоаналітична критика.
8. Феміністична критика.
9. Гей-лесбійська критика.
10. Літературознавчі методи досліджень.
11. Герменевтична спрямованість аналізу художнього твору.
12. Механізм читацького сприйняття (крізь призму рецептивної естетики).
13. Традиційні шляхи аналізу літературного твору: «слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний, композиційний.
14. Традиційні методи поглибленого прочитання тексту: біографічний, творчо-генетичний, формальний, статистичний, соціологічний, порівняльний, культурно-історичний, історико-функціональний методи аналізу.
15. Культурологічний виміри художнього тексту.
16. Естетичний виміри художнього тексту.
17. Архетипний вимір художнього тексту.
18. Культурологічний контекст вивчення літературних творів.
19. Стилїстичний аналіз. Психологічний аналіз.
20. Інтертекстуальний аналіз художніх творів (алюзії, ремінісценції, цитації).
21. Методика «ретельного», «закритого» читання,
22. Методичні прийоми хронотопічного аналізу.
23. Міфоаналіз. Поняття міфологем. Метод логіко-семіотичної рамки

6.6 Шкала оцінювання

Таблиця

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
А	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
В	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок

C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Методологія і методи філологічних досліджень»

Разом: 120 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год., МК – 8 год, залік.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
К-сть балів за модуль	54 бали		54 бали	
Лекції	1	2	3	4
Дати				
Теми лекцій	Проблемні питання літературознавчої методології. Постколоніальна критика (1 б.)	Структуралізм. Постструктуралізм і деконструкція. Новий історизм і культурний матеріалізм. (1 б)	Наратологія. Наратологічний аналіз художнього тексту (1 б.)	Екокрітика (1 б.)
Теми семінарських занять	Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому»: Салман Рушді (1 + 10 б.)	Постколоніальна критика: вітчизняний і зарубіжний досвід «повернення додому»: український досвід (1 + 10 б.)	Наратологія: текстові механізми конструювання оповіді й оповідача в літературному творі (1 + 10 б.)	Екокрітичні виміри сучасної світової літератури: екофемінізм Еліс Вокер (1 + 10 б.)
Самостійна робота	Тема 1. Герменевтична спрямованість аналізу художнього твору. Механізм читацького сприйняття (через призму рецептивної естетики). Традиційні шляхи аналізу: «слідом за автором», пообразний, проблемно-тематичний, композиційний (5 балів)		Тема 2 . Традиційні методи поглибленого прочитання тексту: біографічний, творчо-генетичний, формальний, статистичний, соціологічний, порівняльний, культурно-історичний, історико-функціональний методи аналізу (5 балів)	
Мод. контр. робота	25 б.		25 б.	
Модулі	Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	

К-сть балів за модуль	54 бали		54 бали	
Лекції	5	6	7	8
Теми лекцій	Психоаналітична критика. Шизоаналіз (1 б.)	Феміністична критика. Гендерний аналіз. Гей-лесбійська критика. (1 б.)	Етична критика. Концептуальне літературознавство (1 б.)	Теорія хаосу в літературознавчих дослідженнях. Вимір інтердисциплінарності. (1 б.)
Теми семінарських занять	Психоаналіз і семіотика: можливості (під)тексту (1 + 10 б.)	Волт Вітмен у дзеркалі квір-теорії (1 + 10 б.)	Концептуальний простір роману-антиутопії Кадзуо Ішігуро “Не відпускай мене” (1 + 10 б.)	Художній текст як простір спільності мистецтв: сучасні експерименти з текстом (1 + 10 б.)
Самостійна робота	Тема 3. Культурологічний, естетичний, психологічний, міфологічний, часопросторовий, гендерний, архетипний виміри художнього тексту. Культурологічний контекст вивчення літературних творів. Стилістичний аналіз. Психологічний аналіз (5 балів)		Тема 4 . Інтертекстуальний аналіз художніх творів (алюзії, ремінісценції, цитації). Методика «ретельного», «закритого» читання, Види літературознавчого аналізу, зумовлені певними естетичними концепціями художньої творчості: архетипний, гендерний, феноменологічний аналізи тексту. Методичні прийоми хронотопічного аналізу (5 балів)	
Мод. контр. робота	25 б.		25 б.	
Заг. кількість балів 216, коефіцієнт 2,16				
Підсумковий контроль	Залік			

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія. Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. К. : Смолоскип, 2008. 360 с.
2. Вишницька Ю.В. Аналіз та інтерпретація художнього тексту: навчально-методичний посібник зі спецкурсу з зарубіжної літератури. К: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 240 с.
3. Квіт С. Основи герменевтики. К., 2003.
4. Література. Теорія. Методологія. Пер. з польськ. С. Яковенка і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 543 с.
5. Наєнко М. Історія українського літературознавства. К., 2001.
6. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ - початок ХХІ ст. Упоряд. Б. Бакули; За заг. ред. В. Моренця; Пер. з польськ. С. Яковенка. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 531 с.
7. Ткаченко А.О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства. К., 2003.

Додаткові:

1. Агеєва В. Жіночий простір: Феміністичний дискурс українського модернізму : монографія. Київ : Факт, 2003. 320 с.
2. Бітківська Г. Сучасний літературний журнал: інтермедіальний дискурс : монографія. К: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. 468 с.
3. Бодріяр Ж. Фатальні стратегії; пер. з фр. Л. Кононовича. Львів : Кальварія, 2010. 192 с.
4. Воробйова О. П. Художній текст: у пошуках метаметоду інтерпретації. *Англістика та американістика. 2013. Вип. 10. С. 7–11.*
5. Гундорова Т. Методологічний тиск. *Критика. К., 2002. Ч. 12 (62).*
6. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
7. Гальчук О.В. Тексти по колу: пізнати Себе ВІншому: монографія. Київ : «Центр учбової літератури», 2019, 268 с.
8. Зборовська Н. В. Психоданаліз і літературознавство : посібник. Київ, 2003. 392 с.
9. Ковбасенко Ю. Мистецтво аналізу й інтерпретації художнього тексту. *Тема: Громадський науково-методичний журнал. № 4. К., 2002. С. 2–25.*
10. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги; пер. з англ.: А. А. Галушки, В. І. Постнікова. Київ : Ніка-Центр, 2015. 388 с.
11. Павличко С. Д. Методологічна ситуація в сучасному українському літературознавстві. *Павличко С. Д. Теорія літератури. Передм. М. Зубрицької. К., 2002*
12. Павлишин М. Постколоніальна критика і теорія. *Слово. Знак. Дискурс : антол. світ. літ.-крит. думки ХХ ст. Львів, 1996. С. 531–535.*
13. Пажо Д.-А. Від культурних кліше до імажинарного. *Літературна компаративістика. 2011. Вип. 4, ч. 2 : Імагологічний аспект сучасної компаративістики: стратегії та парадигми. С. 396–430.*
14. Поліщук Я. Література ХХІ століття: прогностичний начерк *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки : зб. наук. пр. Київ, 2013. № 2. С. 67–70.*
15. Потапенко Л.В. Постколоніалізм як феномен літературознавчого дискурсу: теоретичні та компаративні проєкції *Гуманітарний вісник. 2008. №13. Т.1. С. 13–16.*
16. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2017 . 497 с..
17. Сінченко О. Постколоніальні дослідження: український вимір *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2014. № 3. С. 74–80.*
18. An Analysis of Roland Barthes's Mythologies <https://cutt.ly/gCqeLhd>

19. Ricœur Paul. *Hermeneutics and the Human Sciences: Essays on Language, Action and Interpretation*, ed., trans. John B. Thompson. Cambridge: Cambridge University Press, 1981.
<https://cutt.ly/wX649aI>
20. Wood Nigel, Lodge David. *Modern Criticism and Theory: A Reader*. 2014
<https://cutt.ly/JX65YoN>